

MUZYKA

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo – taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.

Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.

Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym.

Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru, jest świadomym odbiorcą sztuki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

W zakresie śpiewu. Uczeń:

1) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:

a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego, wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne), kanony;

poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należytą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;

śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne inne, zachowując naturalne właściwości głosu;

wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;

tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie: struktury melodyczne, sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności), prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),

głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie

różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.

W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:

gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub/i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych np. flet podłużny, flażolet, dzwonki, oraz perkusyjnych nie melodycznych:

schematy rytmiczne,

melodie,

proste utwory,

akompaniamenty.

gra na wybranym instrumencie melodycznym Hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);

odtwarza gęsto dźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;

tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:

proste struktury rytmiczne,

swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,

instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;

improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.

W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:

odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;

wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:

polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka;

wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),

wybranych tańców różnych narodów,

wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);

improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości):

reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), muzyki jazzowej i rozrywkowej, polskich pieśni

artystycznych i patriotycznych, utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;

rozpoznaje ze słuchu:

brzmienie instrumentów muzycznych,

brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,

podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA₁, rondo i wariacje,

polskie tańce narodowe,

aparatus wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;

- 3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;

przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łącząc muzykę z innymi obszarami wiedzy):

odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,

rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki,

werbalizuje emocje i odczucia,

opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;

określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).

Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:

nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;

różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;

zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;

zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;

potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).

Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

- 1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;

głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);

aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big band, zespół folkowy).

Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:

muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);

stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);

form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA₁, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;

faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.

Uczeń określa charakterystyczne cechy:

polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;

wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;

wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.

Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.

Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).

Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne argumentując swoje wybory.

Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.

III. Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

- 1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;

zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;

poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;

poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;

wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio;

uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);

angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;

uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;

stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.

KRYTERIA I ZAKRES OCENIANIA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodie z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- samodzielnie odczytuje i wykonuje dowolny utwór,
- potrafi rozpoznać budowę utworu muzycznego,
- posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- jest bardzo aktywny muzycznie,
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania,
- umie bezbłędnie wykonywać rytmy – gęsto dźwiękami i na instrumentach perkusyjnych,
- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy,
- podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu danej klasy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,
- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy – gęsto dźwiękami i na instrumentach perkusyjnych nie melodycznych,
- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,
- prowadzi systematycznie i starannie zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń (w pięciolinię)

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne – gęsto dźwiękami i na instrumentach perkusyjnych nie melodycznych,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- prowadzi zeszyt niesystematycznie i niestarannie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym gamę i kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą,
- najprostsze polecenia – ćwiczenia rytmiczne – wykonuje z pomocą nauczyciela.

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje tylko w sytuacjach wyjątkowych, np. gdy, mimo usilnych starań nauczyciela, wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu oraz ma bardzo duże braki w zakresie podstawowych wymagań edukacyjnych dotyczących wiadomości i umiejętności przewidzianych dla danej klasy. Mimo pomocy nauczyciela nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy. Nie prowadzi również zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń.

Opracował Mariusz Sałata